

TJÄNSTESKRIVELSE

2019-01-30

Social- och omsorgskontoret

Omsorgsnämnden

Medborgarförslag - Inrätta tjänst som syn- och hörselinstruktör

Dnr: OMS 18/040

Sammanfattning av ärendet

Medborgarförslag har inkommit till kommunfullmäktige om att inrätta en tjänst som syn- och hörselinstruktör. Kommunfullmäktige beslutade den 9 april 2017 § 57 att överlämna medborgarförslaget till omsorgsnämnden för beredning och beslut.

Landstinget/region Stockholm har ansvar för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel för personer som bor i ordinärt boende. Kommunen ansvarar enligt hälso- och sjukvårdslagen för rehabilitering och hjälpmedel för äldre och funktionshindrade som bor i särskilt boende.

Social- och omsorgskontoret föreslår att medborgarförslaget, om att inrätta syn- och hörselinstruktör i kommunen, avslås.

Beslutsunderlag

Social- och omsorgskontorets tjänsteskrivelse daterad den 30 januari 2019

Kommunfullmäktiges beslut den 9 april 2018 § 57 med medborgarförslag om att inrätta syn- och hörselinstruktör

Ärendet

I medborgarförslag, som är väckt i kommunfullmäktige den 9 april 2018, föreslås att kommunen inrättar en tjänst som syn- och hörselinstruktör. Syftet med instruktören är att medverka till att den enskilde med syn- och hörselnedsättning får träning, hjälp och praktiska råd för att självständigt klara sin vardag och delta i samhällslivet. Förslagsställaren framhåller att det stöd som ges via landstinget inte är tillräckligt.

Den 1 januari 2019 blev Stockholms läns landsting Region Stockholm. Regionen har samma ansvar som landstinget hade för hälso- och sjukvård. Det innebär ansvar för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel för personer som bor i ordinärt boende. Kommunen ansvarar enligt hälso- och sjukvårdslagen för rehabilitering och hjälpmedel för äldre och funktionshindrade som bor i särskilt boende.

Regionen ansvarar för vård- och behandling vid syn- och hörselskada liksom för utskrivning av hjälpmedel. I ansvaret för utskrivning av hjälpmedel ingår träning, information och uppföljning.

Syn- och hörselinstruktörer har funnits i Södertälje kommun men upphörde den 1 januari 2004. Orsaken till att verksamheten upphörde var både på grund av kostnader och på grund av att verksamheten tangerade landstingets ansvar. Syn- och hörselinstruktörer finns i en del kommuner men är en helt frivillig uppgift.

Social- och omsorgskontorets förslag till beslut är att medborgarförslaget avslås på grund av att i ordinärt boendet är det region Stockholm (f.d. landsinget) som ansvar för habilitering, rehabilitering och hjälpmedel.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Inga ekonomiska konsekvenser.

Social- och omsorgskontorets förslag till beslut i omsorgsnämnden

Medborgarförslaget avslås.

Eva Pedersen-Wallin

Tf socialdirektör

Lena Karlsson Leksell

Kvalitets- och uppdragschef

Handläggare: Inga-Lena Palmgren

utredare

stab

Telefon (direkt): 08- 523 038 60

E-post: inga-lena.palmgren@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Förslagsställaren

Akten

§ 57 "Inrätta en tjänst som syn- och hörselinstruktör" - medborgarförslag

Bil A:45, Dnr: KS 18/115

Sammanfattning av ärendet

Kerstin Ullman har inlämnat medborgarförslag, där det föreslås att en tjänst som syn- och hörselinstruktör inrättas.

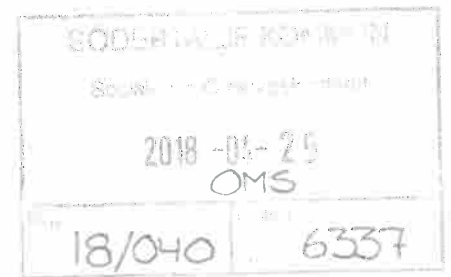
Kommunfullmäktiges beslut

Medborgarförslaget överlämnas till omsorgsnämnden för beredning och beslut.

Beslutet skickas till
Förslagsställaren

Omsorgsnämnden

Akten

Justerandes signum

Anslagsdatum

2018-04-17

Utdragsbestyrkande

MEDBORGARFÖRSLAG

"Inrätta en tjänst som syn- och hörselinstruktör"

Medborgarförslag

Dnr KS 18/115

Bedömning

Presidiet har bedömt medborgarförslaget från Kerstin Ullman.

Presidiets förslag till kommunfullmäktiges beslut

Medborgarförslaget överlämnas till omsorgsnämnden för beredning och beslut.

Beslutet skickas till

Förslagsställaren

Omsorgsnämnden

Akten

Personuppgifter i ansökan behandlas i enlighet med PUL. Du medger att informationen du lämnar får lagras och bearbetas i register av förvaltning/nämnd. Du har rätt att begära utdrag och rättelser.

Ankomststämpel

SÖDERTÄLJE KOMMUN Kommunstyrelsen	
2018 -03- 12	
Dnr 18/115	Rnr

Medborgarförslaget/Medborgarfrågan skickas till adressen
längst ner på blanketten.

Förslag/Fråga

INRÄTTA EN TJÄNST FÖR SYN- OCH HÖRSELINSTRUKTÖR

Medborgarförslag om inrättande av tjänst för syn- och hörselinstruktör

Jag heter Kerstin Ullman och bor i Södertälje kommun. Jag har en synnedsättning som bl. a. innebär att jag har svårigheter med att få tillgång till information och att förflytta mig fritt i kommunen. Jag har också svårigheter i hemmet och att få en säker och bra hemmiljö.

Människor lever allt längre och gruppen äldre blir större. Andelen som får allvarlig syn- och/eller hörselnedsättning ökar med ökande ålder.

Att kunna kommunicera med andra människor är förutsättningen för att må bra, leva ett aktivt liv och förhindra/fördröja såväl demens som depression och andra fysiska åkommor.

Jag har ett förslag som jag vill att kommunfullmäktige tar ställning till. Kommunen bör anställa en person som kan hjälpa och lära personer som drabbas av allvarliga syn- och hörselnedsättningar att själva ta itu med pratiska saker i hemmet.

Få en översyn av vilka faror som finns för att den som är synskadad faller i hemmet och bryter ett ben. Hörselskadade kan behöva hjälp att få anpassningar som gör att de vet när det ringer i telefonen eller på dörren.

Jag vet att det i flera kommuner finns tjänster som har den här viktiga uppgiften att stödja syn- och hörselskadade. De kallas syn- och hörselinstruktörer.

I ett projekt som finansierats av Arvsfonden har man tagit fram förslag på en arbetsbeskrivning:

Syn- och hörselinstruktör bistår och tränar personer med syn- och/eller hörselnedsättning för att de ska öka sin förmåga att bli så självständiga som möjligt i sina dagliga liv.

Syn- och hörselinstruktören ger råd och träning i att hantera vardagsituationen genom:

- att tillsammans med personen utreda behov och göra en plan för insatser,
- att motivera till aktivt deltagande i samhällslivet,
- att efter behov träna de dagliga sysslorna i och kring hemmet,
- att träna användande och skötsel av syn- hörhjälpmedel,
- att träna orientering i hemmet och i närmiljön,
- att ge råd om och genomföra anpassningar i hemmiljön,
- att vidta åtgärder för att minska risk för olyckor i hemmet, särskilt fallolyckor,
- att vara behjälplig i kontakt med öronläkare, hörcentral, ögonläkare och syncentral,
- att informera om kommunens stöd och service för personer med funktionsnedsättning,
- att informera, utbilda och ge råd till personal inom hemtjänsten och särskilda boenden,
- att dokumentera verksamheten.

Mitt förslag är att kommunen snarast beslutar att inrätta en tjänst som syn- och hörselinstruktör.

Personuppgifter

Namn Kerstin Ullman	
Adress Rödingestigen 1	Postadress 151 39 Södertälje
Telefon (även riktnummer) 08-550 19791	Telefon mobil (även riktnummer) 070-3362012
E-postadress -	

Namnteckning

Ort och datum Södertälje 20180309	
Namnteckning 	Namnförtydligande Kerstin Ullman

Medborgarförslag

Satsa på syn- och hörselinstruktör i Södertäljes kommun

Vi vill att en funktion som syn- och hörsel instruktör införs i Södertäljes kommun. Med stöd från en syn-hörselinstruktörer kan fler kommuninvånare fortsätta att leva självständigt, klara fler sysslor i hemmet och vara mer aktiva i samhället. Effekten blir friskare medborgare och bättre hushållning med kommunens resurser.

Vi som står bakom detta medborgarförslag har olika former av synnedsättningar. Vi vet att det i många kommuner finns tjänster som har den viktiga uppgiften att stödja syn- och hörselskadade. De kallas i allmänhet för syn- och hörselinstruktörer. En sådan funktion finns t.ex. i vår grannkommun Vaxholm och har tidigare funnits även i Södertälje.

Hur ser målgruppen ut?

Människor lever allt längre och med stigande ålder får fler kommuninvånare olika typer av syn- och hörselnedsättningar. Andelen av befolkningen som har en mer uttalad synnedsättning är ca 1,5 procent. I Södertäljes kommun skulle det handla om uppskattningsvis ca 500 personer. Ett betydligt större antal har någon form av hörselnedsättning.

En vanlig missuppfattning är att synskadade får det stöd de behöver via Stockholms Syncentral som drivs av landstinget. Verkligheten är att det måste gå ganska långt innan man kommer dit. Det krävs remiss från ögonläkare och kraftigt nedsatt syn för att få del av landstingets rehabilitering. Många synskadade skulle behöva stöd betydligt tidigare och även de som är inskrivna på syncentralen har behov av ett strukturerat stöd på hemmaplan för att livet ska fungera.

Syn- och hörselinstruktörens uppgifter

Grundtanken är att stärka syn- och hörselskadades förmåga att klara sig i sitt boende och att öka möjligheterna att leva ett så normalt, aktivt och självständigt liv som möjligt. I ett projekt som finansierades av Arvsfonden konkretiserades detta i följande arbetsbeskrivning:

- att tillsammans med personen utreda behov och göra en plan över insatser,
- att efter behov träna dagliga sysslor i och kring hemmet,
- att träna orientering i hemmet och i närmiljön,
- att ge råd om och genomföra anpassningar i hemmiljön,
- att vidta åtgärder för att minska risk för olyckor i hemmet, särskilt fallolyckor,
- att träna användande och skötsel av syn- hörhjälpmedel,
- att motivera till aktivt deltagande i samhällslivet,
- att vara behjälplig i kontakt med öronläkare, hörcentral, ögonläkare och syncentral,
- att informera om kommunens stöd och service för personer med funktionsnedsättning,
- att informera, utbilda och ge råd till personal inom hemtjänsten och särskilda boenden.

Vinster på flera plan

Vi vet av egen smärtsam erfarenhet att funktionsnedsättningen gör det svårare att få tillgång till information och att förflytta sig självständigt i närmiljön. Det innebär också att sysslorna i hemmet försvåras och man behöver kunnigt stöd för att få en säker och god hemmiljö. Här kan syn- och hörselinstruktören hjälpa till att hitta bra lösningar. För oss som individer innebär det möjligheter till Mer oberoende och ökade chanser att leva ett mer aktivt liv.

För folkhälsan är det också en vinst. Flera undersökningar, bland annat från Folkhälsomyndigheten, visar att personer med syn- och hörselnedsättningar har sämre hälsa än befolkningen i stort. Personer med synnedsättning har t.ex. större besvär med värk, trötthet och stress och känner sig oftare olyckliga och nedstämda. En trolig förklaring är att funktionsnedsättningen leder till en känsla av sämre kontroll över det dagliga livet. Långvarig press av det slaget leder inte sällan till depression och andra negativa effekter på hälsan. Den hjälp till självhjälp som en syn- och hörselinstruktör kan erbjuda är en viktig insats för att förebygga ohälsa och i förlängningen spara resurser i kommunen.

För kommunens ekonomi finns också klara fördelar. En tjänst av detta slag är naturligtvis en kostnad i kommunens budget. Men förutsättningarna är goda för att det redan på kort sikt blir en lönsam satsning. Det illustreras tydligt av en beräkning som heminstruktörernas förening har tagit fram.

”Vid en 30 min insats vid frukost/ kvällsmat, är hemtjänsttaxan t.ex. 620kr per timme, vilket gör en kostnad på 310kr per dag. Fortsätter vi då med 365 dagar blir det 113 150 kr för en person.

Här pratar vi inte om kostnad längre utan besparing, eftersom personen genom vår träning tillagar sin frukost och kvällsmat själv. Med tio personers träning blir summan 1 131 500 kr på ett år.”

Framgångsfaktorer

Fokus bör läggas på förebyggande och uppsökande insatser. Om syn- och hörsel instruktören kan agera tidigare i processen, ökar chanserna för den enskilde att klara mer i vardagen och bli mindre beroende av andra. Vidare behöver Arbetsbeskrivningen för tjänsten vara tydlig och

rollen inom den kommunala organisationen väl definierad. Med dessa förutsättningar på plats finns alla möjligheter till en lyckad satsning, som ger ökad livskvalité och smartare användning av våra gemensamma resurser.

Därför yrkar vi på att kommunen fattar beslut om att utreda hur en funktion som syn- och hörselinstruktör kan utformas och sedan införas i Södertäljes kommun.

Kommunens ansvar kontra landstingets ansvar

Landstingets ansvar

Syncentralen har ansvar för direkt rehabiliterande insatser. Det är en del i vårdkedjan för den som drabbas av en synnedsättning. I den specifika uppdragsbeskrivningen för Stockholms Syncentral uttrycks detta så här:

1.1 Inledning

Syncentralens verksamhet ska utgöra en länk i vårdkedjan i enlighet med nationella och regionala riktlinjer. Syncentralen ska i samverkan med patienten, patientansvarig läkare och övriga berörda vårdgivare, utifrån varje professions specifika yrkeskunskap, medverka till att patienten får en för varje individ optimal funktions- och aktivitetsnivå genom kompenserande och förbättrande insatser. Personer med synnedsättning och blindhet ska erbjudas möjlighet att ta del av samhällsinformation och kunna orientera sig i samhället utifrån sina förutsättningar.

Övergripande mål för Syncentralens verksamhet ska vara att personer med synnedsättning och blindhet utifrån dennes behov och förutsättningar, utvecklar, återvinner eller bibehåller bästa möjliga funktionsförmåga samt skapar goda villkor för ett självständigt liv och att aktivt kunna delta i samhällslivet.

Målgruppen för syncentralens verksamhet beskrivs så här:

1.2.2 Uppdragets målgrupp

Verksamheten vid Syncentralen riktar sig till personer i alla åldrar med synnedsättning och blindhet enligt Världshälsoorganisationen, WHO:s gällande definition.

Patient som kommer till Verksamheten ska ha remiss från en ögonläkare.

Det innebär att långt ifrån alla som drabbats av nedsatt syn har rätt till syncentralens insatser. Ett av WHO:s kriterium för synnedsättning som här används är att synskärpan på det bästa ögat inte får vara mer än 0,3. Vi vet att många har betydande besvär innan synnedsättningen gått så långt.

Kommunens ansvar

Kommunen har ansvar för stöd och förebyggande insatser där den enskilde bor, i hemmet och i närmiljön. Inriktningen i socialtjänstlagen är att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva och vara aktiva på sin bostadsort. Detta ligger inte i landstingets ansvar. Kommunen ska ge stöd till ökat oberoende och motverka social isolering. I socialtjänstlagen uttrycks det så här:

3 kap. Socialnämndens uppgifter:

”1 § Till socialnämndens uppgifter hör att ... genom uppsökande verksamhet och genom att på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden, att svara för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det.”

5 kap. Särskilda bestämmelser för olika grupper:

”Människor med funktionshinder”:

”7 § Socialnämnden skall verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra.”

Målet är alltså att man så långt som möjligt ska kunna leva som andra och delta i samhället. Synskadade behöver särskilt och sakkunnigt stöd för att det ska fungera. Det är fördelaktigt med en särskild funktion/tjänst för detta, t.ex. i form av en syn- och hörselinstruktör. Det innebär nämligen att kompetensen i kommunen och därmed även kvaliteten på stödet kan utvecklas och att ansvaret blir tydligt. En förutsättning är att rollen inom kommunen definieras väl och att det finns en bra arbetsbeskrivning.

Syninstruktören ska alltså ge stöd och råd, som underlättar livet för den enskilde. Det handlar om hjälp till självhjälp. Det innebär inte att kommunen ikläder sig uppgifter som landstinget ansvarar för. Däremot är det viktigt med ett gott samarbete med bland annat syncentralen. Då kan syn- och hörselinstruktören bidra till att den rehabilitering den enskilde har fått kommer till bästa användning i hemmiljön.